

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

No1

2026
yanvar

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 635 sahifa.
2026-yil, yanvar

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ И ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА УЗБЕКИСТАНА.....	26
Каракулов Фарход Зайпудинович	
TRANSPORT TIZIMIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA TAKOMILLASHTIRISH USULLARI	33
Bababekova Gulchexra Baxtiyarovna	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQUARUVCHI KORXONALARNING SIFAT MENEJMENTI TIZIMINI BAHOLASH	38
Achilov Ilmurad Nematovich	
TURIZM OBYEKTLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	45
Toshtemirov Xojiakbar Qahramon o'g'li	
КАЧЕСТВО КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКОВ УЗБЕКИСТАНА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРОБЛЕМНЫХ КРЕДИТОВ	51
Алиева Сусанна Сейрановна	
ВЛИЯНИЕ ЛИБЕРАЛИЗАЦИИ И РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ НА РАЗВИТИЕ ОВЦЕВОДСТВА И КАРАКУЛЕВОДСТВА В ГЛОБАЛЬНОМ МАСШТАБЕ	58
Нуриллаев Жамолиддин Ярашевич	
BARQAROR INVESTITSİYALAR: IQTISODIYOTDAGI ROLI VA DOLZARBLIGI	65
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
KRAUDFANDING – BARQAROR RIVOJLANISHNI AMALGA OSHIRISH UCHUN INNOVATSION MOLIYAVIY VOSITA SIFATIDA.....	71
Ashurova Oltin Yuldashevna	
FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHDA MOLIYAVIY BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	78
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI UCHUN BARQAROR BREND QIYMATINI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYALARI	84
Bekmurod Davlatmurotovich Ollaberganov, Zilola Baxramovna Abdikarimova	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA KORPORATIV BOSHQARUVNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	89
Atajanov Kamal Atavayevich	
AVTOTRANSFORMATORLARNING TASHQI MAGNIT MAYDONINING MATEMATIK MODELI	96
Pirmatov Nurali Berdiyrovich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Baxriddinov Begzod Alibek o'g'li	
O'ZBEKISTON VA JAHON AMALIYOTIDA BUDJET MUASSASALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING RIVOJLANISHIGA RETROSPEKTIV TAHLIL	101
Berdiyev Toshkenboy Panjiyevich	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: RISKGA ASOSLANGAN YONDASHUV VA AMALIY MEKANIZMLAR	108
Tojiyev Sardor Dilmurod o'g'li	
TIJORAT BANKLARI DEPOZIT BAZASINI MUSTAHKAMLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	113
Shayxiev Boburbek Ulug'bekovich	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI TRANSFORMATSIYA QILISHNING KONSEPTUAL MODELI.....	120
Abdullayev Javohir Abdumalik o'g'li	

GEODEZIYA VA GIS TEXNOLOGIYALARINING INTEGRATSIYASI.....	125
Ziynura sabirova	
RESPUBLIKADA UY-JOY QURILISHI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA DAVLAT VA XUSUSIY SEKTOR HAMKORLIGINING O'RNI	129
Otajonov Tohirjon Xo'janazar o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ТРУДОВЫХ ОТНОШЕНИЙ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА АО «УЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙУЛЛАРИ» В УСЛОВИЯХ СТРУКТУРНЫХ РЕФОРМ.....	133
Кадилова Шарофат Амоновна	
KASBLARNI MODERNIZATSIYA QILISH VA MEHNAT BOZORINING YANGI MODELINI BARPO ETISH	139
Ruziyev Oybek Abdumuminovich, Nurboyev Jaloliddin Mamadiyevich	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBIL BIZNESINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	143
Saidov Dilshodbek Razzakovich	
QISHLOQ JOYLARIDA MEHNAT RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	148
Amaniyazova Rayhan Bayniyazovna	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ЭКСПЛУАТАЦИОННОЙ УСТОЙЧИВОСТИ МАЛОМОЩНЫХ СЕТЕВЫХ СОЛНЕЧНЫХ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ СТАНЦИЙ В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА	153
Кудратов Афзалхужа Рустамович, Далмурадова Наргиза Нуриллаевна, Шогучкаров Санжар Кодирович	
MINTAQADA PARRANDACHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI	161
Qarshiyev Obidjon Egamberdiyevich	
INNOVATSION BANK EKOTIZIMLARINING TIJORAT BANKLARI RIVOJLANISHIDAGI ROLI	165
Aliyev Hasan Rayimjonovich	
ANALYSIS OF FACTORS OF INTENSIVE ECONOMIC GROWTH IN UZBEKISTAN	171
Sharipov Kamil	
SUN'IY INTELLEKT – TO'RTINCHI SANOAT INQILOBINING ASOSI.....	176
Kalonov Muxiddin Baxriddinovich	
KORXONALARDA MOLIVAVIY BOSHQARUVNING TASHKILY VA IQTISODIY MASALALARI	187
Jumayev Samariddin Ziyodullaevich	
YASHIL IQTISODIYOT KONSEPSIYASI ASOSIDA KICHIK BIZNES FAOLIYATINI OSHIRISH YO'LLARI	193
Isroilov Dilshodbek Rustamovich	
TALABALARDA O'Z-O'ZINI TARTIBGA SOLISH KO'NIKMALARINING RIVOJLANISHIDA INTERAKTIV TA'LIM PLATFORMALARINING O'RNI	198
Bozorova Muazzam Hamid qizi, Hakimova Gulnora Abdullo qizi, Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MONOPOLIYAGA QARSHI NAZORATNING XORIJIY TAJRIBASI	203
Bekbutayev Nodirjon Fayzullayevich	
XORAZM VILOYATIDA KAMBAG'ALLIK DARAJASINING O'ZGARISHI VA BU JARAYONGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	208
Mayliyeva Sadoqat Safayozovna	
IQTISODIY-MATEMATIK VA SSENARIYLI YONDASHUVLARDAN FOYDALANIB SANOAT RIVOJLANISHINI BAHOLASH VA PROGNOZLASH	213
Turdiyev Ulug'bek Qayumovich, Qayumova Nurafshona Ulug'bek qizi	
EKSPORTNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARINING DOLZARBLIGI	217
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich, Mutalov Sultonbek Abduraim o'g'li, Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Ubaydullayeva Gulchexra Erkabayevna, Aipova Iroda Ikramovna	

LEGAL AND INSTITUTIONAL FOUNDATIONS OF ECONOMIC COOPERATION BETWEEN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN AND INTERNATIONAL FINANCIAL INSTITUTIONS	222
Yovkochev Sherzod	
ICHKI AUDIT FUNKSIYALARINING ICHKI NAZORATNI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI	228
Tursunov Shohruxmirzo Baxtiyor o'g'li	
MOSH DONINI YANCHIB O'LSHDA QO'LLANILADIGAN QURILMANI LOYIHALASH	232
Qurbanov Abdimalik Jo'rayevich	
DAVLAT BOSHQARUVIDA SAMARADORLIKNI BAHOLASH: INSTITUTSIONAL MEXANIZMLAR, RAQAMLI YECHIMLAR VA AMALIY KUTILMALAR	239
Sarvar Saidov Xayrulloevich	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH KONSEPSIYASI DOIRASIDA UNING INFRATUZILMASINI TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH BORASIDA TAVSIYALAR	244
Tashov Mizrob Maxmudovich	
DAVLAT BOSHQARUV ORGANLARIDA INSON KAPITALINI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI	251
Mashrabaliyev Ibroximbek Mashrabaliyevich	
ФИНАНСЫ И ВЫСШАЯ МАТЕМАТИКА В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА	257
Айматова Фарида Хуразовна	
ZAMONAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING ROLI	263
Salayeva Dilafro'z Aybekovna	
ДИАГНОСТИКА СИНХРОННОГО ДВИГАТЕЛЯ НА ОСНОВЕ ИЗМЕРЕНИЯ ВНЕШНЕГО МАГНИТНОГО ПОЛЯ	267
Пирматов Нурали Бердярович, Бекишев Аллаберген Ергашевич, Мамуров Алмас Жумабой угли	
XORIJIIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI ASOSIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI VA XUSUSIYATLARI	275
Kurbanova Shaxnoza Yuldashbayevna	
СТРАТЕГИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА СТОИМОСТИ КОМПАНИИ В СДЕЛКАХ СЛИЯНИЙ И ПОГЛОЩЕНИЙ	279
Ли Илларион Георгиевич	
KO'P YADROLI CPU VA GPU ARXITEKTURALARIDA DIFFERENSIAL TENGLAMALARNI SONLI YECHISH UCHUN PARALLEL ALGORITMLARNI ISHLAB CHIQISH VA SAMARADORLIGINI BAHOLASH	284
Ismailov Shixnazar Rashid o'g'li, Ubaydullayev Farrux Fathulla o'g'li, Odilov Asliddin Isoq o'g'li	
СИСТЕМАТИЧЕСКОЕ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ — ОСНОВА ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭКОНОМИКИ	291
Муталов Абдуазим	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYALARNING HUDUDIIY TARKIBI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	295
Ermamatov Shonazar Jumakulovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSIYA SIYOSATI: INSTITUTSIONAL VA RAQAMLI ISLOHOTLAR	302
Sobirov Yo'ldoshboy Ro'zimboevich	
QASHQADARYO VILOYATINING IJTIMOIIY-IQTISODIY SALOHIIYATI VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	310
Tuyev Abdurahmon Yusubovich	
TEMIR YO'L STANSIYALARIDA STRELKALI O'TKAZGICH QURILMALARI BO'YICHA YO'L QO'YILGAN NOSOZLIKLAR VA ULARNING TAHLILI	315
Yunusova Gulshanoy Umarali qizi	

SANOAT KORXONALARIDA ASOSIY FOND LARDAN VA ISHLAB CHI QARISH QUVVATIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI.....	320
Ulashev Xubbim Askarovich	
TURLI YO'L SHAROITLARIDA TO'QNASHUV PAYTIDA TORMOZLASH VA BOSHQARUV PARAMETRLARI	324
Uralbayev Anvar Ubaydullayevich	
YANGI YARATILGAN MAHALLIY DURAGAY PILLALARNI YAKKA CHUVISH NATIJALARINING TAHLILI.....	328
Sobirov Qo'ziboy Erkinovich	
UY-JOY KOMMUNAL XIZMAT KO'RSATISHNI ZAMONAVIY YO'LLARI.....	332
Boboqulov S.B.	
TARJIMON DASTURLARIDA MULTITILLARNI TASNIFLASH: MAVJUD YONDOSHUVLAR VA MUAMMOLAR	338
Maxmudjanova Sayyora Yashin qizi	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA ICHKI AXBOROT TIZIMLARINING MODERNIZATSIYASI ORQALI ISHLAB CHI QARISH JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISH	343
Yo'ldoshev Nodirbek Ne'matjon o'g'li	
NEFT VA GAZ TERMINOLOGIYASINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI.....	349
Jo'rayeva Malohat Muhammadovna, Quryozova Gulshan Akmal qizi	
УСИЛЕНИЕ РОЛИ МЕЖДУНАРОДНЫХ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ В ДОСТИЖЕНИИ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В УЗБЕКИСТАНЕ	355
Гимранова О. Б.	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA OPERATSIYALARINING AHAMIYATI.....	361
Yuldashev Fozil Turapovich	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INI HISOBLASH VA UNDIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	373
Jumanazarov Alisher Toshtemir o'g'li	
ВЛИЯНИЕ КАЧЕСТВА ПУБЛИЧНОГО ФИНАНСОВОГО УПРАВЛЕНИЯ НА ДИНАМИКУ ЭКОНОМИКИ	377
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
DIVIDEND SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHDA FOYDA SIFATI VA FOYDANI BOSHQARISHNING TA'SIRI.....	383
Eshev Furqat A'zamovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ УМНЫМ ГОРОДОМ НА БАЗЕ ЦИФРОВЫХ ПЛАТФОРМ С ОРИЕНТАЦИЕЙ НА ЧЕЛОВЕКА	388
Рахимова Мадина Шухрат кизи	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA HISOB SIYOSATINING USLUBIY JIHATLARI	393
Toshpo'latov A. A.	
MOLIYAVIY HISOBOT ISHONCHLILIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	398
Zufarova Zilola Rahim qizi	
RAQAMLI PUL TIZIMINING KORRUPSIYA VA YASHIRIN IQTISODIYOTGA QARSHI KURASHDAGI INSTITUTSIONAL AHAMIYATI.....	403
Putatov Dilshod Xaqberdiyevich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA SOLIQ HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH.....	408
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
АКТИВИЗАЦИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИНВЕСТИЦИЙ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ В УСЛОВИЯХ ПРИАРАЛЬЯ (НА ПРИМЕРЕ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН).....	411
Жоллыбеков Хурмет Бахыт улы	

KORPORATIV MUNOSABATLAR ISHTIROKCHILARINING HUQUQLARINI HIMOYA ETISH VA TA'MINLASHNING HUQUQIY-IQTISODIY SHAKLLARI	416
Rustamova Dilbar Rustamovna	
IQTISODIY TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA STRATEGIK MENEJMENTNI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY TAJRIBALARI	423
Ismadiyarov Alisher Abduraxmon o'g'li	
METALLURGIK TEXNOGEN CHIQINDILARDAN KAMYOB METALLARNI AJRATIB OLISH TEKNOLOGIYASI	427
Qayumov Oybek Azamat o'g'li, Ro'ziyev Ulug'bek Mamarasulovich, Abdullayev Farruh Odiljon o'g'li	
TRANSCHEGARAVIY ELEKTRON SAVDONI TAKOMILLASHTIRISHDA XO'JALIK ALOQALARI LOGISTIKASI	434
Yakubov Maksadxan Sultaniyazovich, Jumaboev Behzod	
YASHIL IQTISODIYOTGA INVESTISIYALARNI JALB QILISH	443
Raimjanova Madina Asrarovna	
O'ZBEKISTONDA ZARGARLIK XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	448
Azizova Roxila Baxodir qizi	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATIDA INVESTITSİYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	452
Isakova Naima Ikromjonovna	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLAR IQTISODIYOTIDA AJ "HUDUDIY ELEKTR TARMOQLARI" MOLIYAVIY BARQARORLIGINI MUSTAHKAMLASH YO'LLARI	459
Bo'ranboyeva Shoira Rustamovna	
"QISHLOQ HUDUDLARIDA XOTIN-QIZLARNING BARQAROR TURMUSH TARZINI TA'MINLASHDA NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARINING O'RNI VA AHAMIYATI"	466
Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi, Niyozova Ruxsora	
SMART TOURISM KAK INSTRUMENT USTOYCHIBOGH RAZVITIYA TURISTSKIX REGIONOV: MEJDUHARODNIY OPIYT I REGIONALNAYA ADAPTIATSIYA	471
Usmanova Aziza Bahodirovna	
XUFIYONA IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISHDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI RIVOJLANTIRISHNING TUTGAN O'RNI	477
Atamurodov To'liqin To'ymurodovich, Mamatkulov Salimjon Rahmonkulovich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
IQTISODIYOTDA TURIZM O'RNINI STATISTIK TAHLILINING XALQARO STANDARTLARI VA TAJRIBALARI	482
Jumanova Zilola Tuychiyevna	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH TIZIMIDA BANK KREDITLARINING O'RNI VA AHAMIYATI	489
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
XALQARO MOLIYA BOZORLARIDAN MOLIYAVIY RESURLARNI JALB ETISHDA SUVEREN KREDIT REYTINGLARINING O'RNI	494
Mamadaliyev Poziljon Mansurjon o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA MIJOZLAR BILAN O'ZARO MUNOSABATLAR RIVOJLANISH HOLATI TAHLILI	500
Ismailova Ma'mura Eldorovna	
MILLIY SANOAT RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA INSON KAPITALINING O'RNI	506
Yunusov Foziljon G'ulomqodirovich	
XONDIZA KONI POLIMETALL RUDALARINI FLOTATSIYALASHDA REAGENT REJIMINI TAKOMILLASHTIRISH	511
Shodiyev Abbas Ne'mat o'g'li, Egamberdiyev Baxtiyor Barat o'g'li	
EKSPORT-IMPORT OPERATSIYALARI BO'YICHA MUDDATI O'TGAN DEBITOR QARZDORLIKNI ANIQLASHDA RAQAMLI SOLIQ NAZORATI MONITORINGINING QO'LLANILISHI VA SAMARADORLIGI	517
Tashmuxeimedov Dilmurod Mirabzalovich	

SOLIQ SALOHİYATIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING TA'SIRI	522
Jurayev Xusan Atamuratovich	
IMPROVING MECHANISMS FOR ATTRACTING FOREIGN INVESTMENTS	528
Sobirov A. Abdurasul	
MINTAQADA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSİYALARNING AHAMIYATI	533
Masharipov Sardorbek Farxadovich	
TECHNOLOGY-DRIVEN VISITOR MANAGEMENT SYSTEMS FOR ENHANCING MUSEUM EXPERIENCE AND PERFORMANCE	539
Ibroximova Aziza Abbasovna	
XALQARO MOLİYAVIY INSTITUTLARNING O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TA'SIRI	545
Kurbonbekova Moxichexra Turobjonovna	
NAVOIY KON-METALLURGIYA KOMBINATIDA "AQLLI KON" KONSEPSIYASINI AMALGA OSHIRISH TAJRIBASI	551
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
INVESTITSIYA JARAYONLARINING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHGA STRATEGIK TA'SIRI	556
Ibrohimov Behzodbek Baxromjon o'g'li	
SAMARQAND VILOYATI SAVDO KORXONALARI FAOLIYATINING TASHKILIY VA IQTISODIY XUSUSIYATLARI	562
Toxirova Gullola Mirkamolovna	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ СТРЕЛКОВОГО СПОРТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	568
Юсупов И.	
ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ УПРАВЛЕНИЯ СТРАТЕГИЕЙ ПРЕДПРИЯТИЯ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ	573
Тарават Абдул-Салам	
MAHALLIY AHOLINING ISHTIROKINI TA'MINLASH TIZIMLARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI TURISTIK MINTAQALARNI RIVOJLANTIRISH ZARURATI	581
Abduxamidov Sarvar Adxamovich	
MUQOBIL ENERGIYA VOSITALARINI JORIY ETISH HOLATINING STATISTIK TAHLILI	586
Ashurov Azizbek Ergash o'g'li	
YANGI O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI AXBOROT-RESURS MARKAZLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH MODELI	592
Qurbonova Muazzam Fazliddinovna	
MEHMONXONA SANOATIDA ESG TUSHUNCHASI VA UNING AHAMIYATI	596
Xusenova Mexrangiz	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKCHILIK ASOSIDA HUDUDLARNING INVESTITSIYAVIY JOZIBADORLIGINI OSHIRISH VA XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB ETISH	600
Amirova Dilshoda, Usmonova Shahrinoz Ilhom qizi	
MINTAQQA IQTISODIYOTINI RIVOJLANISHIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINING ROLINI EMPIRIK JIHATDAN TAHLILI	605
Bekbergenov G'ayrat Shuxratovich	
NITROGEN FIXATION CHARACTERISTICS OF AZOLLA CAROLINIANA UNDER THE INFLUENCE OF HEAVY METAL (CR ⁶⁺)	610
Sh. Azimov, E. Egamberdiev, S. Turabdajanov	
EKOLOGIK TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT SIYOSATI VA NORMATIV-HUQUQIY TARTIBGA SOLISHNING TA'SIRI	616
Mirzayeva Nilufar Sabirjanovna	

«O‘ZBEKNEFTGAZ» AKSIYADORLIK JAMIYATIDA «ESG» STANDARTLARINI JORIY ETISH	622
Ibragimova Saodat Abdumo‘minovna, Xusainov Ravshan Raximovich	
O‘ZBEKISTON SANOATINING HOZIRGI HOLATI VA IQTISODIY KO‘RSATKICHLARI DINAMIK TAHLILI.....	627
Ne‘matov Shoxruxbek Ma‘murjon o‘g‘li	

O'ZBEKISTON SANOATINING HOZIRGI HOLATI VA IQTISODIY KO'RSATKICHLARI DINAMIK TAHLILI

Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

mustaqil tadqiqotchisi

E-mail: sh.nematov@tsue.uz

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekiston sanoatining hozirgi holati hamda asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlarining so'nggi yillardagi dinamikasi kompleks tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida sanoatda amalga oshirilayotgan institutsional islohotlar, modernizatsiya jarayonlari hamda tashqi iqtisodiy omillarning ta'siri baholanadi. O'tkazilgan tahlil natijalari asosida O'zbekiston sanoatining barqaror iqtisodiy o'sishini ta'minlashga qaratilgan mualliflik xulosalari hamda ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: sanoat, iqtisodiy o'sish, sanoat ishlab chiqarishi, tarmoq tuzilmasi, investitsiyalar, dinamik tahlil, modernizatsiya.

Abstract. This article presents a comprehensive analysis of the current state of Uzbekistan's industry and the dynamics of its key economic indicators in recent years. The study evaluates the impact of institutional reforms implemented in the industrial sector, modernization processes, and external economic factors. Based on the results of the analysis, the author formulates conclusions and develops scientific and practical recommendations aimed at ensuring sustainable economic growth of Uzbekistan's industrial sector.

Keywords: industry, economic growth, industrial production, industrial structure, investments, dynamic analysis, modernization.

Аннотация. В данной статье проводится комплексный анализ современного состояния промышленности Узбекистана и динамики основных экономических показателей за последние годы. В ходе исследования оценивается влияние институциональных реформ, реализуемых в промышленной сфере, процессов модернизации, а также внешнеэкономических факторов. По результатам анализа сформулированы авторские выводы и разработаны научно-практические предложения, направленные на обеспечение устойчивого экономического роста промышленности Узбекистана.

Ключевые слова: промышленность, экономический рост, промышленное производство, отраслевая структура, инвестиции, динамический анализ, модернизация.

KIRISH

Hozirgi global iqtisodiy sharoitda sanoat tarmoqlari milliy iqtisodiyotning barqaror o'sishini ta'minlovchi asosiy drayver sifatida namoyon bo'lmoqda. Ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlar uchun sanoatning rivojlanish darajasi iqtisodiy diversifikatsiya, eksport salohiyatini oshirish hamda mehnat unumdorligini yuksaltirishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, O'zbekiston sanoatining hozirgi holatini chuqur tahlil qilish va uning asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlari dinamikasini baholash ilmiy va amaliy jihatdan dolzarb masala hisoblanadi.

So'nggi yillarda O'zbekistonda iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirish, sanoatni modernizatsiya qilish hamda yuqori qo'shilgan qiymatga ega mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirishga qaratilgan keng ko'lamli chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi "O'zbekiston — 2030" strategiyasi to'g'risida"gi PF-158-son¹ Farmoni[1] sanoatning "drayver" sohalarini

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi "O'zbekiston — 2030" strategiyasi to'g'risida"gi PF-158-son Farmoni: <https://lex.uz/ru/docs/-6600413>

rivojlantirish va hududlarning sanoat salohiyatini to'liq ishga solish, sanoatda qo'shilgan qiymat hajmini 45 milliard AQSh dollariga yetkazish, 2,5 millionta yuqori daromadli ish o'rinlarini yaratish, sanoatda ishlab chiqariladigan texnologik mahsulotlar ulushini 25 foizdan 32 foizga yetkazish, shuningdek, qayta ishlash sanoatida mehnat unumdorligini 2 baravar oshirish kabi muhim vazifalar belgilab berilgan.

Biroq amaliyot shuni ko'rsatmoqdaki, sanoatning o'sish sur'atlari tarmoqlar kesimida bir xil emas, iqtisodiy ko'rsatkichlar dinamikasida esa tarkibiy nomutanosibliklar saqlanib qolmoqda. Shu bois, sanoat rivojlanishining real holatini aniqlash, uning iqtisodiy ko'rsatkichlarini dinamik tahlil qilish hamda mavjud muammolarni ilmiy asosda baholash muhim ahamiyat kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ma'lumki, sanoat rivojlanishi va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlik iqtisodiy nazariyalarda keng o'rganilgan. Xususan, klassik va neoklassik iqtisodiy modellarda sanoat ishlab chiqarishi kapital jamg'arilishi va mehnat resurslari bilan uzviy bog'liq holda iqtisodiy o'sishning asosiy manbai sifatida qaraladi [2, 3].

Zamonaviy tadqiqotlarda esa sanoat rivojlanishi faqat ishlab chiqarish hajmining o'sishi bilan emas, balki tarmoq tuzilmasining sifat jihatdan o'zgarishi, innovatsiyalar va institutsional omillar bilan bog'liq holda talqin etiladi [4, 5]. Ayrim tadqiqotchilarning fikriga ko'ra, sanoatda qo'shilgan qiymat ulushining ortishi milliy iqtisodiyot barqarorligini ta'minlaydi hamda tashqi iqtisodiy shoklarga chidamlilik darajasini oshiradi [6, 7].

O'zbekiston iqtisodiyotiga oid ilmiy izlanishlarda sanoatning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi, tarmoqlar bo'yicha rivojlanish sur'atlari hamda investitsiya faolligi asosiy tahlil obyektlari sifatida qarab kelinmoqda.

Mahalliy tadqiqotlarda sanoat korxonalarini raqamli transformatsiya qilish masalasi amaliy yondashuv asosida yoritilib, raqamlashtirishning mazmuni, uni korxona faoliyatiga tatbiq etish strategiyasi, texnologiyalarni guruhlash, afzalliklar va ehtimoliy xavflar, shuningdek, joriy etish bosqichlari va modellari (jarayon, tarmoq, texnologiya, matritsa) asoslab berilgan. Ushbu yondashuv sanoat ishlab chiqarishida samaradorlik va barqarorlikni oshirishga xizmat qiluvchi korxona darajasidagi mexanizmlarni ochib beradi [8].

Sanoat rivojlanishi yo'nalishidagi tadqiqotlarda sanoat tarmoqlarini joylashtirish va o'sish sur'atlarini belgilovchi omillar — tabiiy resurs bazasi, transport–energetika–aloqa infratuzilmasi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT), texnologiya transferi va xorijiy investorlar roli, shuningdek, ekologik talablar — tizimli tarzda yoritib berilgan. Ushbu yondashuv sanoat ko'rsatkichlarini tahlil qilishda faqat tarmoq kesimini emas, balki infratuzilmaviy o'lchovni ham inobatga olish zarurligini ko'rsatadi [9].

Fikrimizcha, sanoat rivojlanishini baholashda faqat ishlab chiqarish hajmi yoki investitsiya ko'rsatkichlariga tayanish bilan cheklanmasdan, ularning o'zaro bog'liqligi, tarkibiy o'zgarishlar hamda samaradorlik dinamikasini hisobga olgan holda kompleks tahlil o'tkazish maqsadga muvofiqdir. Ushbu yondashuv sanoat rivojlanishining real iqtisodiy manzarasini ochib berish imkonini beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda O'zbekiston sanoatining hozirgi holati hamda iqtisodiy ko'rsatkichlari dinamikasini o'rganishda kompleks va tizimli metodologik yondashuv qo'llanildi. Xususan, statistik tahlil, qiyosiy tahlil, dinamik qatorlarni o'rganish hamda mantiqiy umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida sanoat rivojlanishiga oid nazariy qarashlar tahlil qilinib, ular asosida mualliflik xulosalari shakllantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlillarga ko'ra, mamlakatimiz iqtisodiyotida 2010–2024-yillar davomida yalpi ichki mahsulot (YAIM) hamda asosiy ishlab chiqarish tarmoqlarining barqaror va jadallashuvchi o'sishi kuzatiladi. Ushbu davr iqtisodiyotning miqdoriy kengayishi bilan bir qatorda tarkibiy transformatsiya jarayonlari jadal kechgan bosqich sifatida tavsiflanadi.

Xususan, 2010-yilda YAIM hajmi 79 519,8 mlrd. so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2024-yilga kelib 1 454 573,9 mlrd. so'mga yetgan. Bu 14 yil davomida YAIM hajmining 18 barobardan ortiq o'sganini anglatadi. YAIM o'sish trayektoriyasi, ayniqsa, 2017-yildan keyin keskin jadallashgan bo'lib, bu jarayon iqtisodiy liberallashtirish, investitsiya muhitini yaxshilash hamda tarmoqlarni modernizatsiya qilish bilan uzviy bog'liqdir.

Fikrimizcha, YAIM o'sishining mazkur sur'ati iqtisodiyotda tarmoqlar ulushining o'zgarishi, ayniqsa, sanoat tarmog'ining nisbatan tezroq o'sishi bilan ta'minlangan.

Sanoat tarmog'i tahlil davrida eng yuqori o'sish sur'atlarini namoyon etgan asosiy iqtisodiy drayver hisoblanadi. Agar 2010-yilda sanoat ishlab chiqarish hajmi 12 997,3 mlrd. so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2024-yilga kelib ushbu ko'rsatkich 365 894,6 mlrd. so'mga yetgan. Bu sanoat ishlab chiqarishi hajmining 28 barobardan ortiq o'sganini ko'rsatadi.

Sanoatning o'sish sur'atlari YAIM o'sish sur'atlaridan yuqori bo'lgani uning iqtisodiyotdagi ustuvor tarmoqqa aylanganini tasdiqlaydi. Boshqacha aytganda, iqtisodiy o'sishning asosiy qismi sanoatda yaratilgan qo'shilgan qiymat hisobiga shakllangan.

Fikrimizcha, ushbu tendensiya sanoatni xomashyoga asoslangan iqtisodiy modeldan qayta ishlash, texnologiya va investitsiyalarga tayangan modelga o'tish jarayoni bilan izohlanadi. Ayniqsa, 2017–2024-yillarda sanoat hajmining tez sur'atlarda o'sishi tarmoqda modernizatsiya jarayonlarining faollashuvi, yangi ishlab chiqarish quvvatlarining ishga tushirilishi hamda xususiy sektor rolini oshishi natijasidir(1-jadval).

1-jadval. Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha YAIM tarkibi², mlrd. so'm

Yil	YAIM	Mahsulotlarga sof soliqlar hajmi	Qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi	Sanoat	Qurilish	Xizmatlar
2010	79 519,8	9 463,6	21 251,3	12 997,3	3 760,5	32 047,1
2011	104 101,3	11 627,5	30 658,6	15 951,8	4 465,5	41 397,9
2012	128 677,7	14 316,8	36 954,7	20 462,6	5 601,4	51 342,2
2013	154 686,0	15 928,4	42 636,8	25 388,8	7 258,2	63 473,8
2014	188 743,9	18 380,4	53 613,2	32 136,7	9 098,3	75 515,3
2015	223 674,1	20 146,9	64 680,3	38 466,6	11 382,6	88 997,7
2016	257 968,5	22 431,5	74 779,0	45 398,0	13 148,0	102 212,0
2017	356 453,9	34 792,0	90 739,8	65 258,8	22 875,8	142 787,5
2018	473 653,1	45 575,8	113 327,4	102 879,6	32 788,4	179 081,9
2019	594 659,7	45 262,7	129 885,0	145 083,9	45 202,0	229 226,1
2020	668 038,0	44 361,5	150 493,7	162 013,3	51 927,4	259 242,1
2021	820 536,6	51 992,8	181 787,7	202 219,3	63 608,5	320 928,3
2022	995 573,1	59 778,2	208 809,2	240 210,4	73 209,4	413 565,9
2023	1 204 485,4	58 478,9	242 916,4	289 371,4	84 313,1	529 405,6
2024	1 454 573,9	67 963,9	266 565,0	365 894,6	96 801,9	657 348,5

Tadqiqotlarga ko'ra, 2010-yilda sanoatning YAIMdagi ulushi nisbatan cheklangan bo'lgan bo'lsa, 2024-yilga kelib ushbu ulush sezilarli darajada oshgan. Bu holat iqtisodiyotda qishloq xo'jaligiga tayanishdan sanoat–xizmatlar modeliga o'tish tendensiyasini ko'rsatadi.

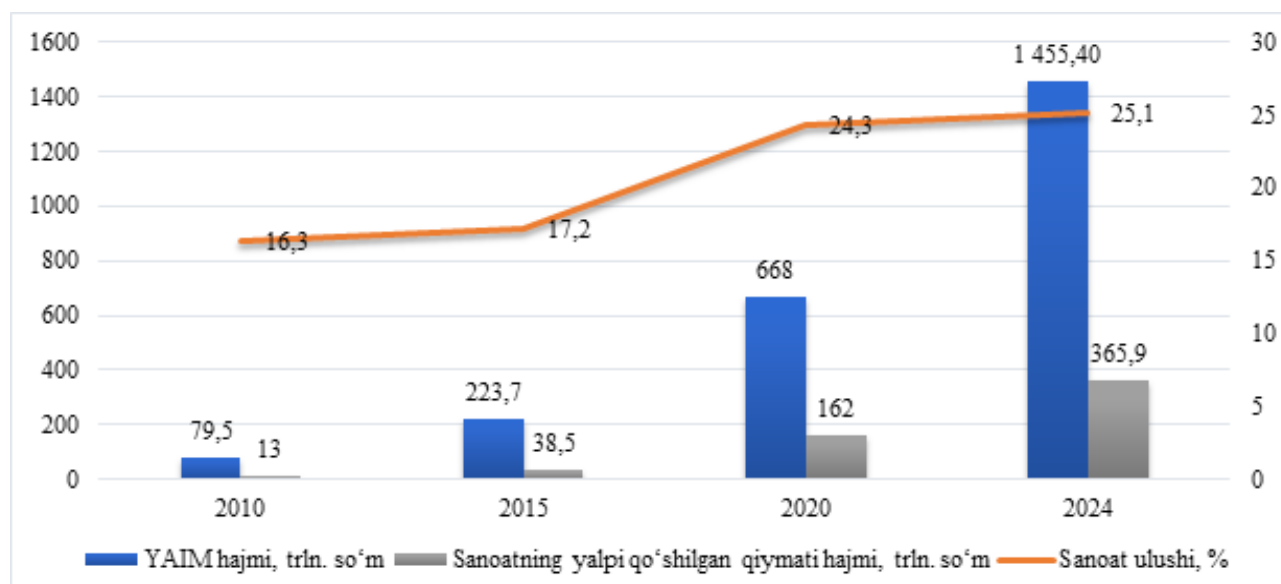
Sanoat ulushining oshishi quyidagi iqtisodiy natijalarni ta'minlagan:

- qo'shilgan qiymat darajasining oshishi;
- mehnat unumdorligining ortib borishi;
- eksport salohiyatining kengayishi;
- iqtisodiyotning tashqi shoklarga nisbatan chidamliligining kuchayishi.

Sanoatning YAIMdagi ulushi 2010-yilda 16,3 foizni, 2015-yilda 17,2 foizni, 2020-yilda 24,3 foizni, 2024-yilda esa 25,1 foizni tashkil etgan. Bu 2010–2024-yillar davomida sanoat ulushining 8,8 foiz punktga oshganini ko'rsatadi.

Fikrimizcha, ushbu tendensiya iqtisodiy o'sishda sanoatning roli tubdan kuchayganini anglatadi. Agar 2010-yilda iqtisodiyot ko'proq qishloq xo'jaligi va xizmatlar sohasi hisobiga shakllangan bo'lsa, keyingi yillarda sanoat iqtisodiy o'sishning asosiy drayveriga aylangan(1-rasm).

2 O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari.

1-rasm. YAIMda sanoat mahsulotlarining ulushi³

Sanoatning yalpi qo'shilgan qiymati 2010-yilda 13 trln. so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2015-yilda 38,5 trln. so'mga, 2020-yilda 162 trln. so'mga, 2024-yilga kelib esa 365,9 trln. so'mga yetgan. Ushbu ko'rsatkich 2010–2024-yillar davomida 28 barobardan ortiq o'sishni namoyon etgan.

Statistik tahlil shuni ko'rsatadiki, sanoat qo'shilgan qiymatining o'sish sur'atlari YAIM o'sish sur'atlaridan yuqori bo'lgan. Bu esa iqtisodiy o'sishda sanoat hissasining mutanosib ravishda ortib borayotganini anglatadi.

Boshqacha aytganda, 2010–2024-yillar davomida O'zbekiston iqtisodiyotida sanoat tarmog'i yalpi qo'shilgan qiymat yaratishda va YAIM tarkibini shakllantirishda yetakchi o'ringa ko'tarildi. Sanoat ulushining oshishi iqtisodiy o'sishning sifat jihatdan mustahkamlanayotganini, ya'ni iqtisodiyotning tarkibiy transformatsiya bosqichiga kirganini ko'rsatadi.

Demak, kelgusi yillarda iqtisodiy siyosatda sanoat ulushini saqlab qolish emas, balki uning samaradorligi va texnologik darajasini oshirish ustuvor vazifaga aylanishi lozim. Chunki sanoatning yuqori ulushi faqat barqaror qo'shilgan qiymat va raqobatbardosh mahsulot ishlab chiqarish sharoitida iqtisodiy o'sishning uzoq muddatli manbaiga aylanishi mumkin.

Tahlillarga ko'ra, 2010-yilda jami sanoat mahsulotlari hajmi 38 119 mlrd. so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2024-yilga kelib ushbu ko'rsatkich 880 198,5 mlrd. so'mga yetgan. Bu tahlil davrida sanoat ishlab chiqarishi hajmining 23 barobardan ortiq o'sganini anglatadi. Shuningdek, ishlab chiqarish sanoati sanoat tizimining asosiy ustuni bo'lib, 2010-yilda 28 742,8 mlrd. so'mni tashkil etgan hajm 2024-yilda 745 094,4 mlrd. so'mga yetgan. Bu ishlab chiqarish sanoati hajmining 26 barobardan ziyod o'sganini ko'rsatadi.

Mazkur tahlillar natijasida ishlab chiqarish sanoati tarkibi bo'yicha quyidagi dinamik o'zgarishlar kuzatildi:

- oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi 2010-yilda 5 521,5 mlrd. so'mdan 2024-yilda 102 732,6 mlrd. so'mgacha o'sgan. Ushbu tarmoqda barqaror va izchil o'sish kuzatilib, u aholini oziq-ovqat mahsulotlari bilan ta'minlash hamda inflyatsion bosimni yumshatishda muhim rol o'ynagan. Shuningdek, ichimliklar va tamaki mahsulotlari ishlab chiqarish tarmoqlarida ham yuqori o'sish qayd etilgan bo'lib, mazkur yo'nalishlar ichki iste'mol bozori bilan chambarchas bog'liq holda rivojlangan;

- to'qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi 2010-yilda 4 845,5 mlrd. so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2024-yilda 89 489,0 mlrd. so'mga yetgan. Kiyim ishlab chiqarish tarmog'i esa 575,8 mlrd. so'mdan 31 906,8 mlrd. so'mgacha o'sgan. Ushbu ko'rsatkichlar O'zbekistonda to'qimachilik–tikuvchilik zanjirini chuqurlashtirish, paxta xomashyosini tayyor mahsulotgacha qayta ishlashga qaratilgan siyosat iqtisodiy jihatdan samara berganini ko'rsatadi. Fikrimizcha, mazkur tarmoqlar sanoat rivojlanishining mehnat sig'imi yuqori va eksportbop yo'nalishlari sifatida shakllanmoqda;

- koks va neftni qayta ishlash mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi 2010-yilda 1 785,3 mlrd. so'mdan 2024-yilda 30 757,1 mlrd. so'mga yetgan. Kimyo mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi ham ushbu davrda 1 960 mlrd. so'mdan 40 220,3 mlrd. so'mgacha o'sgan. Shu bilan birga, rezina va plastmassa buyumlari hamda nometall mineral mahsulotlar ishlab chiqarish tarmoqlarida ham yuqori sur'atlarda o'sish kuzatilgan. Bu holat sanoatda resurslarni chuqur qayta ishlash va import o'rni bosish siyosatining kuchayganini anglatadi;

3 O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan.

• metallurgiya sanoatida ishlab chiqarish hajmi 2010-yilda 3 688,6 mlrd. so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2024-yilda 171 299,9 mlrd. so'mga yetgan. Mashina va uskunalar ishlab chiqarish, shuningdek, avtotransport vositalari ishlab chiqarish tarmoqlarida ham keskin o'sish qayd etilgan. Xususan, avtotransport vositalari ishlab chiqarish hajmining 2010-yilda 3 562,3 mlrd. so'mdan 2024-yilda 87 106,7 mlrd. so'mgacha oshishi mashinasozlik tarmog'ining sanoatdagi strategik ahamiyatini yaqqol ko'rsatadi;

• elektr, gaz, bug' bilan ta'minlash va havoni konditsiyalash tarmog'ida ishlab chiqarish hajmi 2010-yilda 4 084,1 mlrd. so'mdan 2024-yilda 59 943,3 mlrd. so'mgacha o'sgan. Suv bilan ta'minlash va chiqindilarni utilitatsiya qilish sohasida ham barqaror o'sish kuzatilgan. Ushbu tarmoqlar sanoat o'sishining infratuzilmaviy poydevori sifatida xizmat qilib, ishlab chiqarish sanoatining barqaror faoliyat yuritishini ta'minlagan(2-jadval).

2-jadval. Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi⁴, mlrd. so'm

	2010	2015	2020	2024
Jami sanoat mahsulotlari hajmi	38119	97598,2	368740,2	880198,5
Jumladan:				
Tog'-kon sanoati va ochiq konlarni ishlash	5103,1	9466,6	33106,9	70248,2
Ishlab chiqarish sanoati	28742,8	78492,3	305928,6	745094,4
shundan:				
Oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarish	5521,5	18511,6	42314,9	102732,6
Ichimliklar ishlab chiqarish	922,4	2538,1	7417,6	24118,1
Tamaki mahsulotlari ishlab chiqarish	400	840	1951,2	4516,4
To'qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarish	4845,5	13241,7	36713,9	89489
Kiyim ishlab chiqarish	575,8	1585,3	10402,4	31906,8
Teri va unga tegishli mahsulotlar ishlab chiqarish	80,7	757,9	1616,9	4137,1
Yog'och va po'kak buyumlar (mebeldan tashqari), pohl va to'qish uchun materiallardan buyumlar ishlab chiqarish	70,6	745,3	1563,8	3360,9
Qog'oz va qog'oz mahsulotlari ishlab chiqarish	129,8	614,6	2257,8	8821,6
Yozilgan materiallarni nashr qilish va aks ettirish	209,6	573,2	1081,5	3359,7
Koks va neftni qayta ishlash mahsulotlari ishlab chiqarish	1785,3	3102,6	11003,3	30757,1
Kimyo mahsulotlari ishlab chiqarish	1960	4993,7	21213,5	40220,3
Asosiy farmatsevtika mahsulotlari va preparatlari ishlab chiqarish	174,7	750,6	2543,5	4874,7
Rezina va plastmassa buyumlar ishlab chiqarish	572,7	1891,7	7017,7	17140,3
Boshqa nometall mineral mahsulotlar ishlab chiqarish	1640,6	4889,5	16287,7	42129,5
Metallurgiya sanoati	3688,6	8493	79445,1	171299,9
Mashina va uskunalardan tashqari tayyor metall buyumlar ishlab chiqarish	565,7	1936,8	7063,3	17319,7
Kompyuterlar, elektron va optik mahsulotlar ishlab chiqarish	445,2	481,5	3457,7	4543,4
Elektr uskunalari ishlab chiqarish	395,7	1587,7	8635,4	25252
Boshqa toifalarga kiritilmagan mashina va uskunalari ishlab chiqarish	211,4	787,6	4291,3	8347
Avtotransport vositalari, treylerlar va yarim pritseplar ishlab chiqarish	3562,3	7826,3	33594,9	87106,7
Boshqa transport uskunalari ishlab chiqarish	91,3	212,4	879,3	2279,4
Mebel ishlab chiqarish	164,1	614,8	2097,3	7904,7
Boshqa tayyor buyumlar ishlab chiqarish	226,7	450,6	1699,3	7423
Mashina va uskunalarni ta'mirlash va o'rnatish	502,6	1065,6	1379,4	6054,8
Elektr, gaz, bug' bilan ta'minlash va havoni konditsiyalash	4084,1	8993,3	27375,3	59934,3
Suv bilan ta'minlash; kanalizatsiya tizimi, chiqindilarni yig'ish va utilitatsiya qilish	189	645,8	2329,3	4921,5

4 O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari.

Umuman olganda, 2010–2024-yillarda O'zbekiston sanoati jadal miqdoriy o'sish bilan bir qatorda sifat jihatdan chuqur tarkibiy transformatsiyani boshdan kechirmoqda. Xususan, ishlab chiqarish sanoati, ayniqsa, to'qimachilik, kimyo, metallurgiya va mashinasozlik tarmoqlari sanoat rivojlanishining asosiy drayverlariga aylanib bormoqda.

Mazkur tendensiya iqtisodiyotni xomashyoga qaramlikdan yuqori qo'shilgan qiymat yaratishga va eksportbop sanoat mahsulotlarini ko'paytirishga yo'naltirilgan mustahkam iqtisodiy asosni shakllantiradi. Kelgusi bosqichda esa sanoat siyosatining asosiy vazifasi ushbu o'sishni texnologik samaradorlik, energiya tejamlorlik va innovatsiyaga asoslangan barqaror rivojlanish yo'liga o'tkazishdan iborat bo'ladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan kompleks dinamik tahlil natijalari O'zbekiston sanoatining so'nggi yillarda iqtisodiy o'sishni ta'minlovchi strategik tarmoq sifatida shakllanayotganini ko'rsatadi. Tahlil jarayonida sanoat ishlab chiqarish hajmi, tarmoq tuzilmasi, investitsiya faolligi hamda mehnat unumdorligi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik aniqlandi va ularning milliy iqtisodiyot barqarorligiga ta'siri baholandi. Ushbu natijalar asosida quyidagi ilmiy xulosalarga kelish mumkin.

Birinchidan, O'zbekiston sanoati iqtisodiy o'sishning asosiy drayveri bo'lib, uning rivojlanish sur'atlari milliy iqtisodiyot barqarorligi, eksport salohiyati hamda hududiy iqtisodiy faollikka bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Sanoat tarmoqlaridagi o'sish faqat ishlab chiqarish hajmining ortishi bilan cheklanib qolmasdan, iqtisodiyotning tarkibiy transformatsiyasiga ham xizmat qilmoqda.

Ikkinchidan, sanoat iqtisodiy ko'rsatkichlarining dinamikasi miqdoriy o'sish bilan bir qatorda sifat jihatdan o'zgarishlarni ham aks ettirmoqda. Xususan, qayta ishlash sanoati ulushining oshishi qo'shilgan qiymat darajasining o'sishiga olib kelib, resursga bog'liq o'sish modelidan samaradorlikka yo'naltirilgan o'sish modeliga o'tish tendensiyasini shakllantirmoqda.

Uchinchidan, investitsiya faolligining o'sishi sanoatda texnologik modernizatsiya va ishlab chiqarish quvvatlarini yangilash jarayonlarini jadallashtirmoqda. Biroq investitsiya resurslarining tarmoqlar kesimida samarali taqsimlanmasligi ayrim sohalarda ishlab chiqarish salohiyatining to'liq ro'yobga chiqmasligiga olib kelmoqda. Bu holat sanoat rivojlanishida ichki nomutanosibliklar saqlanib qolayotganini ko'rsatadi.

To'rtinchidan, dinamik tahlil natijalari sanoat rivojlanishida mehnat unumdorligi va institutsional omillarning ahamiyati ortib borayotganini ko'rsatdi. Ya'ni, sanoat o'sishining barqarorligi endilikda faqat kapital va investitsiya hajmiga emas, balki boshqaruv samaradorligi, texnologik yangilanish hamda inson kapitali sifatiga ham bog'liq bo'lib bormoqda.

Fikrimizcha, mamlakatimiz sanoatining barqaror iqtisodiy o'sishi quyidagi konseptual zanjir orqali ta'minlanadi: "investitsiya – texnologik modernizatsiya – mehnat unumdorligi – qo'shilgan qiymat – barqaror sanoat o'sishi". Ushbu zanjir sanoat siyosatida miqdoriy o'sishdan sifat jihatdan barqaror iqtisodiy o'sishga o'tish zarurligini ilmiy jihatdan asoslaydi.

Yuqoridagi xulosalardan kelib chiqib, O'zbekiston sanoatini rivojlantirish hamda uning iqtisodiy ko'rsatkichlari barqarorligini ta'minlash maqsadida quyidagi ilmiy-amaliy takliflar ilgari suriladi:

1. Sanoat tarmoqlarida qo'shilgan qiymatni oshirishga yo'naltirilgan investitsiya siyosatini kuchaytirish zarur. Bunda investitsiyalarni xomashyo tarmoqlariga emas, balki yuqori qo'shilgan qiymat yaratadigan qayta ishlash va texnologik sohalarga ustuvor ravishda yo'naltirish maqsadga muvofiq.

2. Kam rivojlangan sanoat tarmoqlarida texnologik modernizatsiyani rag'batlantiruvchi institutsional mexanizmlarni joriy etish lozim. Xususan, soliq imtiyozlari, davlat–xususiy sheriklik asosidagi investitsiya loyihalari hamda texnologik transfer instrumentlaridan keng foydalanish tavsiya etiladi.

3. Sanoat iqtisodiy ko'rsatkichlarini baholashda faqat statik yoki alohida ko'rsatkichlarga emas, balki dinamik va integral indeksli yondashuvga o'tish maqsadga muvofiq. Ushbu yondashuv sanoat rivojlanishining real holatini, tarkibiy o'zgarishlarini va samaradorlik darajasini to'liq aks ettirish imkonini beradi.

4. Hududiy sanoat rivojlanish dasturlarini iqtisodiy samaradorlik mezonlari asosida qayta ko'rib chiqish zarur. Har bir hududning resurs salohiyati, logistika imkoniyatlari va mehnat bozori xususiyatlarini hisobga olgan holda ixtisoslashgan sanoat klasterlarini rivojlantirish iqtisodiy o'sish barqarorligini ta'minlaydi.

Umuman olganda, O'zbekiston sanoatining hozirgi holati ijobiy dinamikaga ega bo'lsa-da, uning uzoq muddatli barqaror iqtisodiy o'sishini ta'minlash uchun tarkibiy islohotlarni chuqurlashtirish, samaradorlikka yo'naltirilgan investitsiya siyosatini amalga oshirish hamda sanoat rivojlanishini baholashda zamonaviy dinamik tahlil usullarini qo'llash zarur. Mazkur yondashuv sanoatni milliy iqtisodiyotning yuqori qo'shilgan qiymat yaratadigan, raqobatbardosh va barqaror tarmog'iga aylantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi "O'zbekiston — 2030" strategiyasi to'g'risida"gi PF-158-son Farmoni: <https://lex.uz/ru/docs/-6600413>
2. Solow R. M. A Contribution to the Theory of Economic Growth // Quarterly Journal of Economics, 1956, 70(1), 65–94-betlar.
3. Romer P. M. Endogenous Technological Change // Journal of Political Economy, 1990, 98(5), 71–102-betlar.
4. Porter M. E. The Competitive Advantage of Nations. New York: Free Press, 1990. 74–91-betlar.
5. Stiglitz J. E. Globalization and Its Discontents Revisited. New York: W. W. Norton & Company, 2018. ISBN: 978-0-393-35516-1. 528 bet.
6. UNIDO. Industrial Development Report 2022: The Future of Industrialization in a Post-Pandemic World. Vienna, 2022. <https://www.unido.org/sites/default/files/unido-publications/2023-03/IDR-2022-en.pdf>
7. OECD. Industrial Policy for the 21st Century. Paris, 2021. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/05/an-industrial-policy-framework-for-oecd-countries_233e3061/0002217c-en.pdf
8. Qodirov S. I. Sanoat korxonalarida raqamli texnologiyalardan foydalanishning xususiyatlari // "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" (Economics and Innovative Technologies) ilmiy elektron jurnali, 2/2022, mart–aprel (№ 00058), 360–368-betlar.
9. Raximov A. N. Sanoat tarmoqlarini hududiy rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari // "Ilg'or iqtisodiyot va pedagogik texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali, II son, 2024, 152–160-betlar.
10. <https://lex.uz>
11. <https://stat.uz>

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100